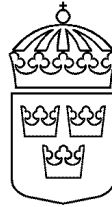

Protokoll
1994/95:5

Riksdagens protokoll 1994/95:5

Torsdagen den 6 oktober

Kl. 14.00 – 14.17

1 § Prövning av förslaget om statsminister

Anf. 1 TALMANNEN:

Tisdagen den 4 oktober föreslog jag riksdagen att till statsminister utse Ingvar Carlsson. Förslaget bordlades. Förslaget bordlades ånyo vid kammarens sammanträde i går. Riksdagens prövning av förslaget kan ske antingen i dag eller vid ett följande sammanträde, dock senast lördagen den 8 oktober.

Anf. 2 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Vid tidigare omröstningar om förslag till statsminister, där siktet varit inställt på en regering utan Moderata samlingspartiets medverkan, har vi moderater antingen röstat nej eller lagt ned våra röster.

Vi har röstat nej, när vi ansett en bättre lösning vara politiskt möjlig. Det gällde t.ex. 1978, då vi förordade en bredare borgerlig regering, och 1990, då vi förordade nyval.

Vi har avstått från att rösta, när förslaget framstått som en naturlig – om än för oss ovälkommen – följd av det parlamentariska läget. Det gällde t.ex. efter valet 1982 med den ändrade majoritetssituation som då uppstått. Ett sådant ställningstagande innebär givetvis inte något omdöme om den blivande regeringens politik.

Mot denna principiella bakgrund är det naturligt att vi moderata ledamöter denna gång – på samma sätt som i motsvarande situation 1982 – i den förestående omröstningen avser att lägga ned våra röster.

Anf. 3 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Resultatet av årets val innebär en vänstermajoritet i riksdagen. En regering med det socialdemokratiska partiets ordförande Ingvar Carlsson som statsminister är i detta parlamentariska läge naturlig.

Valet av statsminister är enligt vår uppfattning en fråga om att pröva huruvida talmannens förslag överensstämmer med den parlamentariska princip som är utformad i vår grundlag. Centerns riksdagsgrupp anser att talmannens förslag är i enlighet med den parlamentariska situationen.

Detta innebär inte på något sätt ett ställningstagande till den politik som regeringen Carlsson avser att föra. Centerns riksdagsledamöter kommer därför att avstå vid voteringen om statsminister.

I det löpande riksdagsarbetet kommer vi att kritiskt granska regeringens förslag och politik. Vi kommer att göra det genom en konstruktiv oppositionspolitik i hela folkets intresse och för landets bästa.

Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Folkpartiet liberalerna anser att Sverige behöver en majoritetsregering. Även om den ekonomiska nedgången har brutits, kvarstår problemen med den höga arbetslösheten och den snabbt växande statsskulden. I en situation där vårt internationella beroende blir allt större och där Sverige förhoppningsvis kommer att inträda i den europeiska unionen, vore det en stor fördel om regeringen hade en egen majoritet i riksdagen. Det skulle skingra mycket av den osäkerhet som vi av erfarenhet vet följer med minoritetsregeringar och öka möjligheten till långsiktighet.

När valet inte gav majoritet åt vare sig partierna i fyrpartiregeringen eller Socialdemokraterna, förordade Folkpartiets ordförande i sina samtal med talmannen att möjligheterna borde prövas att åstadkomma en majoritetsregering genom en koalition över blockgränsen.

Ingvar Carlsson fick också talmannens uppdrag att sondera möjligheten att bilda en så bred regering som möjligt. Men enligt vår uppfattning prövade han aldrig på ett seriöst sätt möjligheten att bilda en majoritetsregering.

Talesmän för Folkpartiets riksdagsgrupp har vid tidigare statsministeromröstningar markerat att vi inte ser omröstningarna som ett ställningstagande till den föreslagna statsministerns personliga lämplighet som regeringsbildare eller till den tillträdande regeringens politik. Vi tolkar regeringsformen så, att det gäller att bedöma om den föreslagna lösningen av regeringsfrågan är den bästa. Av det skälet röstade vi nej när talmannen i februari 1990 föreslog att Ingvar Carlsson skulle godkännas som statsminister för att bilda sin andra regering. Vi ansåg då att nyval hade varit en bättre lösning.

Vi anser alltså att Ingvar Carlsson inte tillräckligt ingående har prövat förutsättningarna att bilda en majoritetsregering. Vi kommer därför att rösta nej till förslaget att utse honom till statsminister med uppdrag att bilda en socialdemokratisk minoritetsregering. I detta ligger, som framgått, alltså ingen värdering av Ingvar Carlssons personliga lämplighet för uppgiften som regeringsbildare och inte heller någon värdering av den politik den nya regeringen kommer att föra.

Folkpartiet liberalerna går nu i opposition. Vilket utrymme för samarbete med den nya regeringen som kommer att finnas avgörs av hur denna regering väljer att utforma sin politik.

Anf. 5 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Valet har resulterat i en vänstermajoritet i den nya riksdagen. Socialdemokraterna blev största parti men har inte fått egen majoritet. Det innebär att Socialdemokraterna behöver stöd av andra partier för att kunna regera landet.

Vänsterpartiet gjorde sitt bästa val på 46 år, och efter samtal med Ingvar Carlsson väljer vi att i dag rösta för en socialdemokratisk statsminister.

Sverige står i dag inför stora problem. De största är arbetslösheten, budgetunderskottet och den växande statsskulden, de ökande miljöproblemen och de försämringar av välfärden som har genomförts. Men Sverige har också goda möjligheter att lösa problemen.

Vänsterpartiet vill i dag understryka vikten av stabilitet och långsiktighet i den nya riksdagens arbete. Ett icke-förutsägbart tuvhoppande i olika frågor vore inte bra.

Det stora budgetunderskottet måste minskas och på sikt försvinna. Vi tror att det är möjligt att klara detta, trots att det nu är en minoritets- och inte en majoritetsregering som skall styra landet. Störst möjlighet att klara detta ger ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Genom det nya samarbetsklimat som Ingvar Carlsson eftersträvar, och som vi förutsätter omfattas av hela regeringen, bör riksdagsarbetet kunna bli stabilare än under den föregående mandatperioden.

De politiska motiven för oss att stödja Ingvar Carlsson som statsminister är att det härigenom skapas förutsättningar att genomföra viktiga delar av vår, dvs. Vänsterpartiets, politik, nämligen att få ned arbetslösheten, att få en rättvisare fördelning, att få en hållbar utveckling på miljöområdet där kärnkraftsavvecklingen ingår som en del, att få ett slut på nedskärningarna och avskedandena inom kommuner och lands- ting och tillsammans på allvar börja diskutera förändringar av den dagliga arbetstiden.

Genom vänstersegern i valet kan det också bli ett slut på vågen av privatisering av allmän egendom, av experimenten med husläkeri, skolpeng, arbetsrätt och vårdnadsbidrag.

Vi tar nu ställning i regeringsfrågan men kommer naturligtvis att sakligt pröva den socialdemokratiska regeringens alla olika förslag.

Valresultatet visar att svenska folket vill ha en ny regering och en ny politik. Vi kommer att göra allt vad på oss ankommer för att motsvara de stora förväntningar som finns hos många människor på den nya riksdagen.

Fru talman! Det här är våra utgångspunkter och skäl till att vi i dag stöder talmannens förslag till ny statsminister.

Prot. 1994/95:5

6 oktober

Anf. 6 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Vi i Miljöpartiet de gröna hade förordat en regering med bredast möjliga majoritet. Vi har också sagt oss vara villiga att bidra till detta. Tyvärr föll möjligheterna, och Ingvar Carlsson väljer nu att bilda en minoritetsregering. Vi har ställt oss bakom att man kan bilda en minoritetsregering, men vi har också sagt att vi för att aktivt stödja valet av statsminister vill ha utfästelser om att kärnkraften kommer att börja avvecklas under mandatperioden.

Tyvärr har vi inte fått några sådana löften, utan Ingvar Carlsson hänvisar till Energikommissionen. Det gör att Miljöpartiet de grönas riksdagsledamöter kommer att avstå i voteringen.

Vi hoppas dock att vi kommer att få samförståndslösningar där Miljöpartiet kan vara med och påverka i politiken genom att trycka på i miljöfrågorna, i energifrågorna och i andra viktiga frågor där vi har fått folkets förtroende.

Anf. 7 GÖRAN HÄGGLUND (kds):

Fru talman! Riksdagen har i dag att ta ställning till talmannens förslag att till ny statsminister utse Ingvar Carlsson. Förslaget har presenterats efter sedvanliga kontakter med riksdagspartiernas ledare i enlighet med riksdagsordningen. Förslaget är naturligt utifrån valutslaget och de deklarationer som under valrörelsen gjordes av representanter för Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

För den kristdemokratiska riksdagsgruppen vill jag deklarerat att vi kommer att lägga ned våra röster. Det skall inte uppfattas som ett ställningstagande till den politik vars huvudlinje vi kommer att få ta del av på fredag. Kristdemokraterna kommer i riksdagen att föra en sakligt grundad och konstruktiv oppositionspolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslöt att pröva förslaget om statsminister vid dagens sammanträde.

Beslut

Talmannen erinrade om att förslaget om statsminister skulle prövas av riksdagen genom omröstning med rösträkning.

Följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den som vill att kammaren bifaller talmannens förslag att till statsminister utse Ingvar Carlsson röstar ja.

Den det ej vill röstar nej.

Om mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar nej, har riksdagen förkastat förslaget.

Prot. 1994/95:5

6 oktober

Votering:

180 för bifall

26 för avslag

130 avstod

13 frånvarande

Mindre än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat mot förslaget.

Riksdagen hade alltså utsett Ingvar Carlsson till statsminister.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 158 s, 22 v

För avslag: 26 fp

Avstod: 72 m, 25 c, 18 mp, 15 kds

Frånvarande: 3 s, 8 m, 2 c

Anf. 8 TALMANNEN:

Får jag be tillträdande statsministern Ingvar Carlsson att komma fram till talmanspodiet och hämta förordnandet.

(Applåder)

2 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1994/95:27 Fortsatt reformering av instansordningen m.m. i de allmänna förvaltningsdomstolarna

3 § Kammaren åtskildes kl. 14.17.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Prövning av förslaget om statsminister	1
Anf. 1 TALMANNEN:.....	1
Anf. 2 LARS TOBISSON (m):	1
Anf. 3 PER-OLA ERIKSSON (c):	1
Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp):	2
Anf. 5 GUDRUN SCHYMAN (v):	3
Anf. 6 MARIANNE SAMUELSSON (mp):	4
Anf. 7 GÖRAN HÄGGLUND (kds):	4
Beslut	4
Anf. 8 TALMANNEN:.....	5
2 § Bordläggning	5
3 § Kammaren åtskildes kl. 14.17	5